

ombudsman

veřejný ochránce práv

Vaše značka 2720/2021
Sp. zn. 12/2021/NZ/TSL
Č. j. KVOP-44485/2021
Datum 1. listopadu 2021

Vážený pan
Mgr. Jiří Vodák
ředitel
Dětský domov se školou, základní škola
a školní jídelna Bystřice pod Hostýnem
Havlíčková 547
768 61 Bystřice pod Hostýnem

Vážený pane řediteli,

děkuji Vám za vyjádření ke zprávě z návštěvy DDŠ, ZŠ a ŠJ Bystřice pod Hostýnem, která proběhla dne 26. dubna tohoto roku.

Nejprve mi dovoluji vyjádřit se ještě jednou obecně k návštěvě a jejímu účelu. Cílem návštěvy, ani mým vlastním, nebyla v žádném případě dehonestace práce pracovníků domova. Naopak, jak uvádím ve shrnutí zprávy, přístup pracovníků k dětem v tomto zařízení považuji za nadstandardní a velmi jej oceňuji. Účelem návštěvy (a mých návštěv obecně) je upozornit na nedostatky, které, obzvláště při jejich kumulaci, mohou vést ke špatnému zacházení s dětmi ve smyslu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

A nyní k jednotlivým doporučením.

- 1) Začít s cílenou, pravidelnou a opakovanou psychologickou prací s dětmi, zaměřenou zvláště na dovednost dětí diferenciovat emoce, pocity a nálady a na ně navazující chování.**
- 2) Při psychologické práci s dítětem používat vhodné metody, které se nesoustředí pouze na verbální složku.**

Jsem si vědoma toho, že přítomnost pracovníků Kanceláře v zařízení představuje pro zaměstnance významný stresový faktor. Pracovníci se během návštěvy snaží cílenými otázkami zjistit co nejvíce informací o praxi využívané v zařízení, nicméně uznávám, že to nemusí vždy plně stačit. Proto Vám (a paní psychologce) děkuji za dovysvětlení některých pracovních postupů a metod využívaných v práci s chlapci.

V průběhu přípravy tohoto dopisu jsem se od kolegy JUDr. Ondřeje Valy dozvěděla o ukončení pracovního poměru ze strany paní psychologky. Tento fakt mě velmi mrzí, neboť jsem si vědoma složité personální situace v oblasti dětské psychologie, nicméně pevně věřím a přeji Vám, abyste co nejdříve našel vhodnou náhradu. Zároveň Vás prosím o **doplnění informace, zda (a případně jakým způsobem) zřizovatel vyhověl Vaši žádosti o navýšení pracovního úvazku psychologky.**

- 3) Realizovat částečný nákup osobního oděvu, obuvi a darů (případně i hygienických potřeb a dalšího drogistického zboží) společně s dětmi.**

Rozumím, že situace s nakupováním oděvů/obuvi pro chlapce byla zkomplikovaná epidemií onemocnění Covid-19. Ani tato bezpochyby mimořádná situace však nevyklučuje větší zapojení chlapců do výběru nakupovaného oblečení. Naopak – v dnešní době jsou online nákupy běžnou součástí života (což je umocněno již zmiňovanou epidemií) a kompetence získané v této oblasti (včetně zjišťování velikostí dle údajů poskytovaných jednotlivými e-shopy, případně vyřízení vrácení zboží v rámci nastavených obchodních podmínek) tak chlapci bezesporu využijí i po opuštění zařízení. Nijak nerozporuji provádění hromadných objednávek z jednotlivých e-shopů, neboť chápu ekonomickou stránku věci, ale ani to neznamená, že by chlapci neměli mít možnost vybrat si v nastavené cenové hodnotě kus oděvu, který se jim osobně líbí. Tím rovněž reaguji na argument předkládaný vedoucím vychovatelem, který popisoval, že chlapci si sami kupují (či si přejí koupit) dražší věci, než na které má domov finance. Domov by měl umět nastavit chlapcům pravidla, a tím je učít hospodárnosti a efektivnímu nakládání s dostupnými finančními prostředky. Nepopírám, že se jedná o věc náročnou, spojenou s mnohými konflikty s chlapci, na druhou stranu, kde jinde než v domově by se to tito chlapci měli naučit tak, aby byli schopni v pozdějším samostatném životě úspěšně fungovat. Zařízení na tento fakt **nesmí rezignovat**, a to **ani pod tíhou nejružnějších provozních překážek**. V tomto směru vítám a oceňuji příslib vedoucího vychovatele, který ve svém vyjádření uvádí, že budete ve Vaší práci „na rozvoji samostatnosti chlapců dělat co je ve Vašich silách“.

4) Přesunout skříňky chlapců do jejich pokojů.

5) Učit chlapce zacházet s klíči od uzamykatelných skříněk a dát jim možnost mít je při sobě.

Doporučení přesunout skříňky chlapců do jejich pokojů jste již naplnil, což jste doložil fotografiemi nově nainstalovaných skříněk. Za tento krok Vám děkuji. Jsem si vědoma toho, že chlapci přicházející do zařízení mají řadu výchovných problémů a z toho důvodu se obáváte, aby zamykatelné skříňky nebyly zneužity pro ohrožení bezpečí a zdraví ostatních. V tomto směru Vás chci ujistit, že ani existence zamykatelných schránek neznamená, že musíte jako ředitel rezignovat na bezpečnost dětí i personálu. V případě důvodného podezření na umístění nebezpečného předmětu ve schránce **můžete tuto schránku otevřít a předmět ohrožující výchovu, zdraví či bezpečnost dětí chlapci odebrat**, jak Vám umožňuje zákon¹. Existenci soukromého prostoru (včetně odpovědnosti disponovat klíčem) považuji za **důležitou součást integrity dospívajících dětí**. Můžete argumentovat tím, že děti v běžných rodinách žádné podobné schránky doma nemají, nutno však podotknout, že tyto děti mají buď samostatný pokoj, nebo žijí s blízkými, kterým důvěřují. V momentě, kdy se dítě ocitne v kolektivním zařízení, kdy ostatní děti nemusí příliš znát, natož jim důvěřovat, mám za to, že existence soukromých schránek nabývá na důležitosti. Proto Vám ještě jednou děkuji za již učiněnou instalaci těchto schránek, která, jak věřím, povede k dalšímu zvýšení standardu péče o chlapce ve Vašem zařízení.

---

¹ Ustanovení § 23 odst. 1 písm. g) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- 6) **Zaměřit se na to, jak dítě hovoří o rodiči, aktivně se ptát na jeho přání a tužby ve vztahu k rodiči, na jeho prožívání odloučení, jak na rodiče reaguje přes telefon, na návštěvě; zaměřit se na popis chování rodiče, četnost telefonátů, návštěv, chování rodiče k dítěti během návštěv, reagování na jeho potřeby, vysvětlování situace apod.; toto hodnocení zasílat OSPOD (průběžně).**
- 7) **Systematicky pracovat s rodinami chlapců, ve spolupráci s OSPOD jim poskytovat adekvátní podporu.**

Také v tomto bodě děkuji paní etopedce za dodatečné vysvětlení jednotlivých podob a metod práce s rodinou. Velká část jejího vyjádření se týká podpory kontaktu mezi chlapci a jejich rodiči/rodinami. V tomto ohledu bych Vás ráda opět ujistila, že intenzitu těchto kontaktů, stejně jako jejich podporu ze strany domova, považuji za nadstandardní. V čem jsem naopak spatřovala rezervu, je práce s chlapci na jejich vztahu k rodičům/rodinám (viz opatření č. 6). V tomto smyslu považuji za potěšující případ chlapce, o kterého pečoval otec a u kterého se podařilo realizovat první setkání s matkou. Dle popisu etopedky toto velmi emocionálně náročné setkání proběhlo „pod citlivým dohledem odborníků“. Mé doporučení směřuje právě k větší podpoře chlapců při zpracovávání jejich vztahu k rodičům, který je mnohdy velmi komplikovaný.

Vyjádření k systematické práci s rodinou považuji za dostatečné a doporučení proto považuji za naplněné.

- 8) **Pomoci dětem s výzdobou a individualizací jejich pokojů dle jejich osobnosti (průběžně).**

Zde bych ráda nejprve reagovala na Vaši „výtku“, že byl vyfocen zrovna pokoj na skupině, kde jsou chlapci ve výchovně léčebném režimu a chlapci s ochrannou výchovou, kteří mají obecně méně individualizované pokoje s ohledem na genderovou skladbu vychovatelů a vychovatelek na této skupině. V této souvislosti musím zopakovat, že návštěva byla zaměřena právě na děti s uloženou ochrannou výchovou.

K Vaším dalším argumentům (resp. argumentům pana vedoucího vychovatele) musím uvést jen to, že tyto argumenty jsou mi známy i z jiných zařízení. Jsem si plně vědoma toho, že se jedná o chlapce, kteří mnohdy nemají zájem o přílišnou estetizaci svých prostor, navíc jsou ovlivněni podobou prostředí, ze kterého do zařízení přicházejí. Podobně jako u většiny dalších oblastí ústavní výchovy však podle mého názoru zařízení nesmí rezignovat na snahu o zlepšení. Za směrodatné v tomto směru považuji, aby se chlapci v pokojích „cítili jako doma“, což znamená, že k úpravě pokojů by nemělo docházet za každou cenu, i tzv. proti vůli dítěte (jak je tomu v některých jiných zařízeních, kde se vedení snaží pokoje upravit tak, aby se líbily jim, nikoliv dětem, které v nich žijí). Za vhodné tedy považuji se na toto téma s chlapci průběžně bavit a **zjišťovat, jaké případné úpravy by jim dokázaly zpříjemnit jejich prostor** a v návaznosti na to vyhodnotit, zda je v možnostech zařízení tyto změny zařadit.

Závěrem Vám **děkuji za věcné připomínky** ke zprávě i za to, že jste zprávu předložil a nabídl k připomínkám příslušným odborným pracovníkům domova. Mám za to, že právě podobná **diskuze může vést k požadovanému posunu v oblasti ústavní výchovy**, a to i s vědomím toho, že v některých oblastech se i nadále neshodneme. Věřím, že dovysvětlením mých

závěrů vyjádřených v tomto dopisu opět dojde k dalšímu přiblížení našich pohledů a naopak vyhlazení některých třecích ploch, které se v průběhu předchozí komunikace objevily.

Vaši nabídky osobní konzultace zprávy z návštěvy si velmi vážím, podobné setkání však bohužel není v mých časových možnostech, což lze pozorovat také na délce intervalů, ve kterých se mi daří reagovat písemnou formou. **Za tyto prodlevy se Vám omlouvám.**

Protože však návštěva Dětského domova v Bystřici pod Hostýnem byla součástí větší série návštěv zařízení pro děti s uloženou ochrannou výchovou, ráda bych Vás pozvala na **setkání se mnou, mými kolegy, kteří prováděli návštěvy, a zástupci všech navštívených zařízení.** Toto setkání již neslouží k diskusi nad jednotlivými zprávami z návštěv, ale k projednání některých „systémových“ problémů v dané oblasti, se kterými jsem se během návštěv setkala a jejichž řešení vyžaduje zapojení více aktérů. Po tomto setkání vyhotovím tzv., souhrnnou zprávu z návštěv, která bude obsahovat krom jednotlivých zobecněných zjištění z návštěv (bez uvedení konkrétního zařízení, ve kterém jsem se s danou praxí setkala) také systémové problémy, včetně nástinu jejich řešení a výzvy odpovědným státním orgánům k jeho provedení.

Setkání proběhne **v Brně v Kanceláři veřejného ochránce práv**, o termínu a vybraných tématech pro toto jednání Vás budu dostatečně s předstihem informovat. Nicméně již nyní mohu říci, že budu velmi ráda, pokud se setkání Vy či Vaši kolegové zúčastníte.

Závěrem Vás ještě jednou prosím o doplnění informace, zda zřizovatel vyhověl Vaší žádosti o navýšení pracovního úvazku psycholožky. V ostatním, Vaše vyjádření považuji za dostatečné, s odkazem na ustanovení § 21a odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, proto systematickou návštěvu ukončuji.

S přátelským pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)